

DE SCHAKEL

GC TEN NOEY

TUSSEN MENSEN, GEMEENSCHAPPEN EN CULTUREN

PB-PPIB-6408
BELGIE(N)-BELGIQUE

Afgiftekantoor -
Brussel X
Jaargang 53 - NR2

2

MAA
APR
2025

Nederlandstalig tweemaandelijks
tijdschrift voor Sint-Joost-ken-Nede,
de Leopoldswijk en de Noordoostrwijk
P3A9140

© ANKE LIEN KINDEKENS

ER BEWEEGT WAT IN SINT-JOOST

 **brusselse
gemeenschaps
centra**

3-5 **BINNENSHUIS**

VOLKSKEUKEN
SLAM POETRY
FIETSTOCHTEN
PAASEIERENDAG
BUITENSPEELDAG
CARNAVAL SINT-JOOST

6-7 **UIT DE TIJD**

TOEN DE BOERENTRAM ZIJN TERMINUS HAD
AAN HET OUDE NOORDSTATION.

8-9 **STADSBEESTJES**

DE STEENMARTER

10 **DE BIB BELICHT**

SLAM POET SAKINA

11 **BUURTBABBELS**

TURHAN ÖNACAN: DE WILLY WONKA
VAN SINT-JOOST

12-13 **AL WAT GROEIT**

DE ZON

14 **OVER DE VLOER**

OLIVER VAN DAMME

15 **OP DE STOEP**

16 **KALENDER COLOFON**

MET DE STEUN VAN

GC TEN NOEY MAAKT
DEEL UIT VAN

brusselse
gemeenschaps
centra

SAINT-JOSSE
SINT-JOOST

BUITENSPEELDAG

Op woensdag 23 april 2025 gaat in heel Vlaanderen en Brussel de Buitenspeeldag door. In je eigen buurt buiten kunnen spelen en bewegen heeft een onschatbare waarde. Ook in Sint-joost spelen we buiten! Iedereen is van harte welkom in de Maalbeektuin en de Molenstraat (ter hoogte van huisnummer 139). Om 12u verzamelen we voor een picknick. Neem iets lekkers mee en leg je dekentje in het midden van de straat. Vanaf 13u (tot 17u) worden er heel wat activiteiten georganiseerd door verschillende partners. Van een hockey-toernooi tot slime-monsters maken, van bouwen tot boksen, van tuinieren tot creatieve ateliers en zoveel meer. Iedereen is welkom! Het is volledig GRATIS!

Medemogelijk gemaakt door: Ten Noey, Aximax, Speelplein Kadeeke, Growing by Hockey, IBO de Buiteling, Bib Joske en de Gemeente Sint-Joost-ten-Node (cultuurbeleid en brede school)

PAASEIERENDAG

Op woensdag 2 april 2025 verzamelen we in het Liedekerkepark om paaseieren te zoeken. Kom vanaf 13u mee zoeken. Daarnaast valt er nog heel wat te beleven tot 16u, van sporten tot knutselen met de paashaas en diens hulpjes. Mede mogelijk gemaakt door: Aximax, Ten Noey, Gemeente Sint-Joost-ten-Node, Brede school

CARNAVAL

Ken je het Carnaval van Sint-Joost? Deze valt -gek genoeg- niet in februari, maar op donderdag 29 mei 2025! Vorig jaar brachten we samen met Les Ateliers Mommen reuzin Josée tot leven en wandelden we mee in de Carnavalstoet. We kregen de smaak van het bricoleren te pakken en zijn op zoek naar jullie talenten! Wie weet maken we dit voorjaar wel een huisdier voor Josée???

Bricoleer of bouw je graag aan grote of kleine constructies? Of verkleed je je graag, naai je graag of wil je samen een gepaste choreografie uitdenken? Laat het ons weten via info@campingjosee.be of bel naar 02 217 08 82 (vraag naar Els). Dit voorjaar steken we de koppen bijeen om de passage van Josée niet onopgemerkt voorbij te laten gaan! I

BINNENSHUIS

SLAM POETRY WORKSHOPS + OPEN MIC

Afgelopen zomer werkten we voor het eerst samen met Literatuurhuis Passa Porta en organiseerden we workshops Slam Poetry en een Open Mic. Het was een intiem traject en een poëtische avond die vroegen om meer. Vandaar: een nieuwe reeks workshops Slam Poetry en een Open Mic, deze keer niet op camping maar in het kader van het Passa Porta Festival.

Firestarters en spoken word pro's Sakina El Kaddouri (lees interview p 10) en Sarah Bekambo begeleiden gedurende 3 woensdagnamiddagen in maart een groep 16+ in het schrijven van teksten en hoe deze te brengen met aandacht voor podiumprésence. Speel je vlot (of minder vlot) met taal en heb je zin om te proeven van workshops slam poetry, niet twifelen, schrijf je in via onderstaande QR code!

Vrijdag 28 maart staat het podium open voor iedereen die wil laten zien wat voor woord-kunstenaar of -knutselaar die is. Miksi van SpeakEasy BXL is MC van dienst, de avond sluiten we af met de spetterende slam van de Brusselse Zouz en T.A. van Z&T

WORKSHOPS (+16)

Woensdag 12, 19, 26/03, 14:30-17u, Ten Noey.

Voor iedereen vanaf 16 jaar. NL/FR/ENG. Spelregels:

Come as you are – no bad –isms – geen ervaring vereist – eigen teksten meer dan welkom.

Info + inschrijven (wenselijk)

www.cantinejosee.com/slam

OPEN MIC – PASSA PORTA FESTIVAL (alle leeftijden)

Vrijdag 28/03, 20:00-22u, Globe Aroma, Moutstraat 26, 1000 Brussel

Inschrijven ter plaatse tot een half uur voor aanvang.

Info: Els 0490 68 07 84

Beide zijn gratis

DE
SCHAKEL
2025
M A A
N A P R

VOLKSKEUKEN

De traditie van de volkskeuken komt stilaan tot leven en zetten we graag verder in 2025. Het concept blijft hetzelfde: één dinsdag per maand zetten we de deuren van Ten Noey open en wordt er gekookt en samen gegeten met burens en vrienden. Wisselende koks, wisselende vegetarische menu's en altijd gezelligheid troef. Heb je zin om zelf eens te koken? Laat het ons weten. In maart voorzien we een speciale IFTAR editie ism met Femma Quartier en AFBT (Association Féminine Belgo-Turque). Hou onze facebook in de gaten voor de exacte uren.

**Dinsdag 18 maart + dinsdag 22 april (aangepaste uren),
20 mei en 17 juni vanaf 18:00 tot 19:30u of tot wanneer het eten op is.**

Reservatie noodzakelijk. € 3/portie

FIETSEN

Nog een vaste waarde in ons programma: Fietsen! Van leren fietsen tot een atelier basis fietsmechanica tot fietsuitstappen, bij Ten Noey kan het allemaal. Deze lente nodigen we iedereen die al kan fietsen uit om mee de benen te strekken tijdens 3 heuse fietsuitstappen.

Twee keer trekken we er een hele dag op uit, één keer maken we een familie-uitstap op zaterdagmiddag. Steevast verkennen we al dan niet verborgen parels in Brussel en omstreken. Ketting gesmeerd, banden opgepompt, remmen nagekeken, spieren opgewarmd? 4 keer JA? Alors Let's GO!

Wegens grote vraag organiseren we dit voorjaar een nieuwe reeks "Leren fietsen voor beginners". Immer presente professionele partners in crime zijn: Provélo en Vélo Solidaire. Deze reeks richt zich naar iedereen die nog niet kan fietsen en wil leren fietsen. In het najaar voorzien we een vervolg cursus over veilig samen in het verkeer fietsen.

Uitstappen:

Zaterdag

22 maart 15:00 – 18:00u familie-uitstap + aansluitend Iftar maaltijd in Ten Noey

Donderdag (ism Femma Quartier)

24 april 9:00 – 15:00 Hallerbos

22 mei 9:00 – 15:00 Ferme Nos Pilifs

Meer info: Els 0490 680 784

TOEN DE BUURTTRAMS HUN TERMINUS HADDEN AAN HET OUDE NOORDSTATION

DEEL I

Op 5 mei 1835 was het groot feest. Aan de Groendreef, op korte afstand van het huidige Rogierplein, vertrokken de drie eerste locomotieven met treinreizigers, richting Mechelen, met een tussenstop in Vilvoorde. België werd het eerste land op het Europese vaste land waar een treinverbinding tot stand kwam. Aan het einde van de 19de eeuw bezat België het dichtste spoornet ter wereld. De steden waren verbonden met elkaar terwijl de dorpen geïsoleerd bleven. In 1875 had België een spoorwegnet van 3.400 km.

NMVB/SNCV

Er werd bijzonder nagedacht hoe men ook in de landelijke gebieden een spoornetwerk kon uitbouwen. Uiteindelijk nam de overheid zelf het initiatief met de oprichting van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, afgekort NMVB, in het Frans: Société Nationale des Chemins de Fer Vicinaux, afgekort SNCV. Op 28 mei 1884 werd door een wet de stichting van de NMVB/SNCV een feit, en op 12 juni werd de maatschappij opgericht. De NMVB had als opdracht buurtspoorwegen aan te leggen en te exploiteren in het hele land. Tevens was het de bedoeling om bestaande trambedrijven, die in de private sector ressorteerden over te nemen. Vrij snel, in de zomer van 1885 werden de lijnen Oostende – Nieuwpoort (20 km) en Antwerpen – Hoogstraten (38,5 km) als eerste in exploitatie gesteld. De eerste tramstellen waren uiteraard op stoom.

SINT-JOOST-TEN-NODE

Kort na 1885 verschenen de eerste stoomtrams van de buurtspoorwegen in het straatbeeld. Mensen uit de landelijke omgeving hadden verbinding met Brussel. Dit bevorderde de werkgelegenheid en de economie.

Sint-Joost-ten-Node kende drie eindstations van de buurtspoorwegen: in de eerste plaats de omgeving van het Noordstation (Rogierplein), met trams naar Humbeek, Grimbergen, Vilvoorde, Aalst e.a.; een tweede eindhalte was de tram naar Haacht aan de Sint-Mariakerk en tenslotte de tram naar Leuven in de Verbiststraat (nabij het Sint-Joostplein).

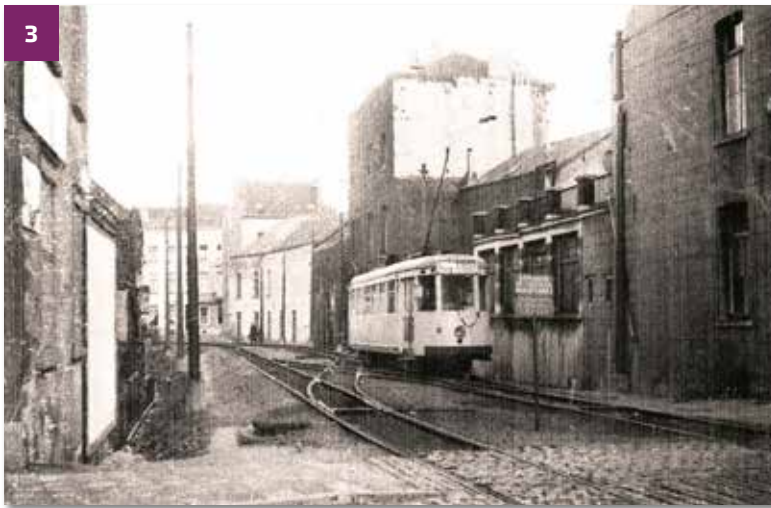
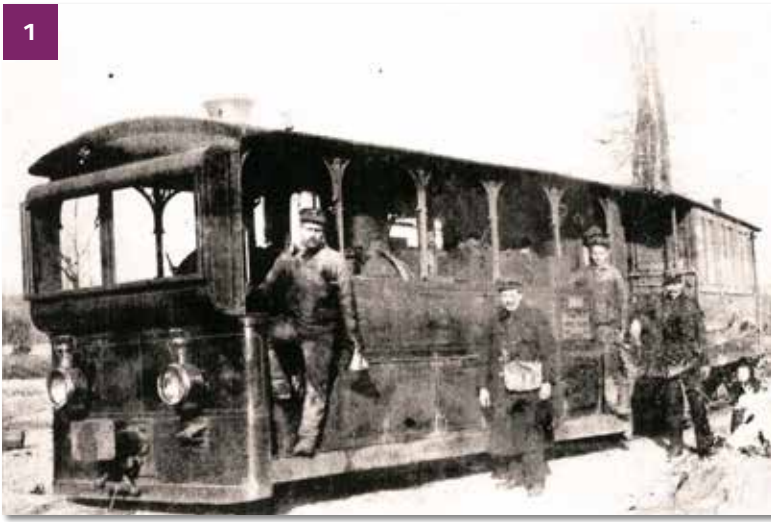
1 Dit is een stoomtram van de lijn Humbeek – Brussel-Noord. De genoemde lijn werd geopend op 14 september 1889, tot de Dikke Linde in Laken. Het duurde tot 1892 eer de eigenlijke verbinding met het Noordstation tot stand kwam.

2 Een buurttram van de lijn B (Brussel-Noord – Zellik/Driekoningen). De tram aan de Bolwerklaan neemt zijn bocht naar het Rogierplein. De motorwagen is de 10470 en gebouwd in de jaren vijftig. De foto werd genomen op 3 mei 1963. Op de achtergrond bemerkt men de huizen van de Bolwerklaan en het Rogierplein, waar zich nu het Manhattancenter bevindt. Deze huizen werden gesloopt eind van de jaren zestig.

3 De motorwagen 10466, gebouwd omstreeks 1953, op de lijn B,, rijdend over de gedempte Zenne, naar zijn terminus op het Rogierplein. De foto werd genomen op 26 december 1959. De Zenne te Sint-Joost-ten-Node werd in de jaren zestig van de 20ste eeuw overwelfd. Deze straat (?) maakt nu deel uit van de Koning Albert II laan.

4 De lijn S (Strombeek) werd op 1 augustus 1952 uitgebreid tot de nieuwe wijk "Het Voor" in Vilvoorde. Eerste schepen Guy Cudell (burgemeester vanaf 1953) knipt hier het symbolisch lint door op het Rogierplein. Uiterst links bemerkt men het uithangbord van het "Hotel Cosmopolite".

Jos LAPORTE

DE STEENMARTER

De steenmarter rukt meer en meer op in bewoond gebied, dus ook in de stad. Hoewel deze diertjes er erg schattig uitzien, is niet iedereen blij met de komst van deze marterachtige.

KENMERKEN EN LEVENSWIJZE.

Als marterachtige is de steenmarter een neefje van de fret. Deze laatste is een gedomesticeerde vorm van de bunzing, eveneens een inheems roofdier.

Bunzing en fret vallen te onderscheiden van de steenmarter door een kortere staart en poten.

Een steenmarter is 40 tot 50 cm lang, de pluimstaart van 25 cm niet meegerekend. Qua lengte komt dit overeen met een huiskat, ze zijn wel slanker en wegen veel minder dan een kat.

De mannetjes zijn iets groter en zwaarder dan de vrouwtjes en kunnen tot 2 kilo wegen, de vrouwtjes wegen gemiddeld 1,5 kilo.

De dieren zijn bruin van kleur en hebben een witte vlek op de keel.

Steenmarters zijn roofdieren maar ook alleseters. Ze eten vooral knaagdieren zoals ratten en muizen, kikkers, maar ook eieren, jonge vogels en pluimvee. In het najaar staan dan weer vooral vruchten op het menu.

De steenmarter krijgt in de lente gemiddeld 3 tot 4 jongen, en uitzonderlijk 5 tot 8 jongen.

Ze worden blind geboren en blijven 8 tot 10 weken bij de moeder. In gevangenschap kunnen deze dieren tot 18 jaar oud worden.

Marterachtigen zoals de fret werden al door de Oude Grieken gedomesticeerd om knaagdieren te bestrijden. In Europa namen marters, meestal fretten en hermelijnen, tot in de vroege Middeleeuwen, de plaats in van de kat als huisdier en bestrijder van ratten en muizen.

LEEFGEBIED EN MOGELIJKE OVERLAST

Tot het natuurlijke leefgebied van de steenmarter behoren loofbossen, bosranden en rotsige hellingen. In de Alpen leeft hij tot op 2400 m hoogte.

De dieren leven graag ongestoord onder grote houtstapels of in verlaten holen van vossen en dassen.

De steenmarter leeft de laatste decennia echter dicht bij de mens omdat er nu eenmaal minder natuur is waar hij voedsel en een nestplaats kan vinden, en dus neemt die zijn intrek in huizen, op zolders en in spouwmuren... Ze hebben het ook wel naar hun zin omdat ze, zo dichtbij de mens, veel voedselresten kun-

nen vinden en knaagdieren die hier ook op afkomen. Eieren en pluimvee worden ook gestolen als er geen goede afsluiting is.

Zolang steenmarters onder houtstapels en in hooizolders verblijven heeft niemand er last van, integendeel, ze zijn erg nuttig als bestrijders van knaagdieren. Het wordt echter wel problematisch als de diertjes op het idee komen zich in een spouwmuur of op een kruipzolder te gaan vestigen... Een opening van 3 op 5 cm is al breed genoeg om zich naar binnen te wurmen.

Vaak wordt de aanwezigheid van de marter verraden door geurhinder. Ze deponeren hun uitwerpselen op een vaste plek, de "latrine", die kan met de tijd een vreselijke stank gaan verspreiden.

De meeste klachten hebben betrekking op geluidsoverlast, zo'n familie steenmarters met spelende kleintjes op zolder zijn enorm luidruchtig en zorgen voor slapeloze nachten.

Verder wordt isolatiemateriaal vernield of aan kabels geknaagd...

Een veelvoorkomend probleem met steenmarters is schade aan de auto. Sinds 1980 wordt dit fenomeen waargenomen, de precieze oorzaak is echter nog altijd onbekend. Heeft het iets te maken met visolie die in het rubber wordt verwerkt? Of is het omdat steenmarters erg territoriaal zijn en de auto een object is dat zich binnen hun territorium bevindt maar vaak van plaats verandert en dus vreemde geuren, mogelijk van andere steenmarters, meebrengt wat hun agressie uitlokt?

We weten het nog niet zeker, zeker is wel dat het erg vervelend is voor de eigenaars van de auto's en hen op kosten jaagt. De steenmarter maakt zich niet bepaald populair...

OVERLAST OPlossen EN VERMIJDEN

Omdat steenmarters beschermde dieren zijn, mogen ze niet gedood of gevangen worden. De enige oplossing om de dieren weg te krijgen is de zolder of spouwmuur volledig afdichten op het moment dat ze buiten zijn. 's Nachts gaan ze op jacht, dus op dat moment kunnen alle spleten en gaten in de zolder afgedicht worden zodat ze niet meer binnen kunnen. Er zijn gespecialiseerde firma's die zich hiermee bezig houden. Ultrasonische geluiden zouden hen soms ook kunnen afschrikken.

Zolang er zich echter een moeder met kleine martertjes op je zolder bevindt, mag je niets doen tot de jongen uit het nest zijn en mee met de moeder op jacht gaan. Om schade aan de auto te vermijden worden speciale stroomstootplaatjes aangeraden om onder de motorcap te bevestigen.

Ook hier is de conclusie weer dat we ons als mens wel kunnen ergeren aan wilde dieren die onze tuinen en huizen binnendringen maar dat deze dieren niet anders kunnen dan hun plek opeisen omdat hen nog maar zo weinig plaats wordt gegund!

Everzwijnen die de tuin omploegen of steenmarters die de auto beschadigen zijn vervelend maar deze dieren zijn hier nu eenmaal altijd geweest en wij nemen elke dag opnieuw ruimte in die ooit van hen was. Elk jaar verdwijnt er bijna 300 hectare natuur in Vlaanderen, dat is bijna 1 voetbalveld per dag!

De oplossing is de weinige natuur die ons nog rest beschermen zodat de wilde dieren daar genoeg voedsel en plek vinden, en misschien zullen wij terug moeten leren om samen te leven met de natuur en met wilde dieren, die steeds meer in de stad oprukken...

SLAM POET SAKINA

TEKST: SIMON VANDERSMISSEN

Ben je 16 of ouder en speel je vlot met taal? Zin om de pen te slijpen en de scherpste frases te verzinnen? En wie weet: te proeven van een plek on stage? Slam poets Sakina El Kaddouri en Sarah Bekambo wijzen je de weg. Op 12, 19 en 26 maart leren zij je de fijne kneepjes van de slam-kunst. Als klap op de vuurpijl kan je deelnemen aan de Open Mic op het Passa Porta-festival (28 maart). Spelregels: Come as you are - no bad -isms - geen ervaring vereist - eigen teksten meer dan welkom – jij kiest je taal.

Sakina, wat is slam voor jou?

Een uitlaatklep. Een manier om interne processen naar buiten te brengen. Het kan gaan over mentaal welzijn, maar ook klimaat – van de buitenwereld naar binnen dus. Over hoe ik de wereld ervaar in al haar moeilijke uitdagingen en schoonheid. Soms schrijf ik gewoon teksten voor mezelf, maar ik wil graag zien of mensen die sentimenten delen. Slam gaat ook over activisme van gemarginaliseerde groepen, die kwesties problematiseren op kunstzinnige wijze.

Een goeie tien jaar geleden kwam ik voor het eerst in aanraking met slam. Elisabeth Severino Fernandes slamde a capella op een pleintje. Geïntrigeerd stapte ik op haar af. Ze legde me uit wat slam is en stelde me voor zelf te schrijven. Die avond schreef ik m'n eerste tekst.

Afgelopen zomer begeleidde je samen met Giovanni Baudonck een atelier, dat leidde naar een ontroerende Open Mic op Camping Josée.

Mooi hoe ik kon bijdragen aan de groei van de deelnemers. Op een paar dagen zie je zoveel potentieel, talent, goesting groeien. Magisch dit tot leven te zien komen op een podium. Ze waren zelfverzekerd, à l'aise

met tekst, toon, lichaamstaal.

We gaven hen tools mee. Wat is je schrijfstijl? Hoe maken we die behapbaar voor het publiek? Techniek: wat klinkt goed, wat rijmt, welke woordspelingen, alliteraties gebruik je? Fantasie: hoe kan je je innerlijke wereld

poëtisch vertalen? Hoe sta je op het podium? Ademtechnieken, gegrond zijn, volume, handen... Dit is *performatief*, een stukje theater: een tekst wordt niet alleen tekstueel begrepen. We zoeken een passende stijl, zodat jij je goed voelt op het podium.

De magie tussen mc en publiek is onbeschrijfelijk. Heel warm. Mensen knikken, knippen met de vingers. Ik ben nog steeds wat zenuwachtig, maar humor werkt ontwapenend. Je wordt gezien zonder afgestraft te worden voor je kwetsbaarheid.

Soms vertelt iemand me later: ik ben blijven schrijven, ik heb op dit podium gestaan, dat georganiseerd... Da's een van de mooiste kanten van deze kunstvorm. Een gouden tip? Blijven schrijven! Gewoon blijven schrijven, blijven performen, vallen, opstaan en verder bewegen.

Inschrijven voor de workshop is wenselijk:
0490 680 784 –
els.dittrich@vgc.be
Plek: Ten Noey /
12-19-26 maart /
14u30-17u

DE
SCHAKEL
2025
MAY
APR

Hou de website en Facebook in de gaten voor onze activiteiten: www.sint-joost-ten-node.bibliotheek.be en Facebook.com/bibJoske.

Op zaterdag, 11.00 uur, vertellen we verhalen. Elke eerste zaterdag van de maand in het Nederlands en in het Frans. Contacteer ons, of kom langs: bibliotheek@sjtn.brussels - 02 201 00 97.

TURHAN ÖNACAN: DE WILLY WONKA VAN SINT-JOOST

In de Merinosstraat, vlak bij het Bossuetplein in Sint-Joost, vind je The Candyman, een snoepwinkel die sinds mei 2022 de zoete dromen van snoepliefhebbers maakt. De uitbater, de 39-jarige Turhan Önaçan, groeide op met een diepe passie voor snoepjes en bonbons. Het is die passie die de basis vormt van zijn succesvolle onderneming.

'Het vergt veel moed om een zaak in snoep op te starten. Het is een beetje een vergeten concept.' Ooit wemelde Brussel van de snoepwinkels, vooral in de jaren '90, toen Vlaamse Brusselaars nog de markt domineerden. Maar na hun vertrek werden de panden ingevuld door nachtwinkels en boekhandels, die vaak slechts een beperkt en minder kwaliteitsvol snoepaanbod hadden. Turhan noemt zichzelf graag een snoepdeskundige. Als kind haalde hij vroeger zijn lekkernijen bij kleine zaakjes die een breed assortiment aan keuze hadden. Die nostalgie aan herinneringen hebben hem geïnspireerd om The Candyman op te richten. 'Deze winkel draagt bij aan de identiteit van Sint-Joost, die altijd bekend stond om zijn kwaliteitsvolle handelszaken. Het is een meerwaarde voor de buurt.'

Wat The Candyman zo bijzonder maakt, is het enorme assortiment van 300 verschillende soorten snoep en bonbons. Turhan biedt ook originele merken aan uit de jaren '60 en '80, gecombineerd met nieuwe, trendy snoepjes. 'Hier vind je geen grote commerciële merken. Het was een bewuste keuze om mensen opnieuw te laten proeven van de kwaliteitsvolle lekkernijen van vroeger.'

Het opsporen van die oude merken is echter niet eenvoudig. 'Onze leveranciers zitten vooral in Nederland,

Duitsland en Zwitserland, landen waar traditionele snoepzaken nog wel bestaan. Tijdens de vakanties bezoek ik daar altijd snoepwinkels voor inspiratie en om ontbrekende merken te kunnen ontdekken.'

Bij The Candyman krijgt Turhan klanten van alle leeftijden over de vloer. Millennials uit de jaren '80 halen hun favoriete snoepjes van vroeger, terwijl Gen Z van de nieuwste trends smult. Om jongere generaties aan te spreken, speelt Turhan ook in op de nieuwe trends en challenges van sociale media. The Candyman heeft een inclusief aanbod bestaande uit vegan, lactose- en glutenvrije snoepjes. Bovendien is alles halal. 'Zo zorgen we ervoor dat iedereen van onze bonbons kan genieten.'

Sint-Joost mag dan de kleinste en armste gemeente van België zijn, volgens Turhan is het vooral rijk aan warmhartige mensen. 'De steun van de buurt en het gemeentebestuur betekent enorm veel voor ons. Met 92 verschillende nationaliteiten is Sint-Joost een plek waar mijn zaak echt voor iedereen kan zijn, ongeacht afkomst of cultuur.'

Turhan kijkt hoopvol naar de toekomst en droomt van de verdere groei van zijn snoepimperium. 'Wie weet word ik ooit de Willy Wonka van Sint-Joost!'

DE ZON

We nemen de zon als vanzelfsprekend door de betrouwbaarheid waarmee ze bij dageraad in het oosten verschijnt. De opluchting waarmee de oplichtende hemel ons redt van eventueel gemijmer onder de nachtelijke sterrenhemel die misschien vragen opriep over zowel de zin als de onzin van ons bestaan. Op het einde van de dag verdwijnt de zon dan in het westen. Ondergaan doet ze niet nee, alsof de zon vakantie zou nemen. Zonder enige tussenkomst van onze kant verlicht ze dan gewoon de andere helft van de aarde.

VERHALEN UIT DE OUDHEID

De mensen uit de oude beschavingen aanbaden al van oudsher de zon. Het is betoogd dat de zon aan de basis ligt van alle religie. De Griekse Helios die met zijn span paarden de zonnescijf langs de hemel trok. Icarus die in zijn overmoed te dicht bij de zon vloog, wat zijn wassen vleugels deed smelten en hem in zee deed neerstorten. De Egyptische Ra met het valkenhoofd die alle andere goden overheerste. Bijna alle godsdiensten integreren de symboliek van het zonlicht in hun rituelen. Van geboorte, het levenslicht zien tot de dood, van vergankelijkheid naar wederopstanding.

ARCHITECTUUR

De Romeinen waren niet de eersten om hun architectuur met de zonnekalender te laten resoneren. In Chichén Itzá (Mexico) trekt de trappenpiramide van de gevederde slang veel volk tijdens de zomerzonneward. Hetzelfde geldt voor de tempel van Angkor (Cambodja), het neolithische Stonehenge, en zelfs New York heeft zijn Manhattanenge waar 4 keer per jaar een zon-onder of opkomst te zien is in de Oost-West gerichte straten.

HET RITME VAN HET LEVEN

De zon neemt een essentiële plaats in als onze levenskracht waardoor alles groeit, de grote bevelvoerder van het licht en bewerkstelliger van de seizoenen. In het verleden leefden mensen in landbouwgemeenschappen. Hun bestaan hing af van de oogst en de zon gaf zowel het begin als het einde van de werkdag aan. Met de komst van de horloge ging dat ritme compleet verloren. Het mechanisch opmeten van de tijd houdt met niets nog rekening en laat dat nu onze realiteit zijn. De komst van de industrialisatie veranderde bovendien ook de manier van produceren

en het klimaat speelde een mindere rol. Fossiele brandstoffen werden aangesproken. De zon verliest daarmee aan legitimiteit. Na de oorlogen van de 20ste eeuw doet de vrije tijd zijn intrede voor het gewone volk en vanaf dan valt het woord 'vakantie' met associaties naar genieten en zon & zee.

ASTRONOMIE IS OBSERVATIE

Copernicus veranderde de plaats van de zon in het wereldbeeld. Ze is geen creatuur van god meer zoals de Christelijke gedachte voorschreef, maar een op zichzelf staande ster. Dat en de observaties van Galilei doen ons begrijpen dat de aarde en alle andere planeten in ons zonnestelsel rond de zon draaien. Aan de hemel wordt de aarde nu gedomineerd door de zon. Zich identificeren met de symboliek van de zonneglans kwam iemand als Lodewijk de XIV dan weer goed uit.

ADOLPHE QUETELET & ALBERT EINSTEIN

De baan van de aarde is elliptisch wat maakt dat de omlooptijd van de aarde, dus de lengte van een zonnedag, niet elke dag dezelfde is. Quetelet kreeg in 1836 vanuit de Koninklijke sterrenwacht, de leiding over een project om met behulp van meridiaan lijnen te komen tot een meer geordende tijdrekening op basis van de lokale middelbare zonnetijd. Zijn bevindingen werden in een tabel gegoten, die voor de hele wereld dezelfde is, althans daar waar zonnekalenders worden gehanteerd. Kort door de bocht houdt dat in dat de klokken niet voortdurend moeten worden bijgesteld. Door de aanwezigheid van Quetelet en zijn sterrenwacht toen in Sint-Joost hebben we rechtover het Quetelet plein ook een Middaglijnstraat, al ben ik daar rond de middag nog nooit een rechtlijnige zonnestraal gaan zoeken. In 1915 kwam Einstein met zijn relativiteitstheorie op de proppen. Hij stelde dat het universum een begin heeft

en dus zeker ook een einde. De zon is een gewone ster tussen de sterren en het heelal heeft geen middelpunt.

CHEMIE = LEVEN

Wij, zandkorrels, hebben onze korte tijd in het heelal aan de zon te danken. Zij vertelt ons het verhaal van alle sterren. In het begin was het universum donker maar niet leeg. Onze zon stamt af van sterren uit het begin der tijden wiens dood de kosmos met kostbare elementen als helium en waterstof verrijkten. Deze bouwstenen van ons zonnestelsel werden aangevuld met koolstof, zuurstof en ijzer die ervoor zorgden dat de zon schiep wat de kosmos zin geeft, namelijk leven. Planeten zijn levenloze rotsblokken, overblijfselen na het ontstaan van de sterren. Alleen de zon heeft het vermogen om er werelden van te maken. De aarde stond niet te ver noch te dicht bij de zon om stof tot leven te brengen. Primitieve cellen begonnen zonne-energie te gebruiken en sloegen zo een brug tussen de aarde en de zon. Ze zetten water en koolstofdioxide om in voedsel wat wij fotosynthese noemen. Dit proces dreef de ontwikkeling aan van bacteriën tot planten en bomen en uiteindelijk tot jij en ik.

HET LAATSTE EINDE – APOCALYPS

Het is nog niet voor direct want onze zon is ongeveer halverwege haar levensduur maar wat zou er gebeuren als de zon zou doven? De aarde zou zo snel afkoelen dat er geen zuurstof meer in de atmosfeer zou zijn, alleen stikstof. Vrij snel zou er ook geen atmosfeer meer zijn. Al wat groeit zou terstond verdwijnen van de aardbodem, het licht gaat uit. Met dat beeld werden de sterfelijken in de Middeleeuwen al het dak op gejaagd.

WIST-JE-DATJES:

- Met het blote oog naar de zon kijken beschadigt de ogen.
- De zon doet er 140 miljoen jaar over om ons zonnestelsel rond te gaan.
- Het licht van de zon heeft ongeveer 8 minuten nodig om de 150 miljoen km naar de aarde te maken, we kijken dus eigenlijk in het verleden.
- Licht is de enige vorm van energie die we kunnen zien, geen enkel object kan sneller reizen dan de snelheid van het licht.
- Klimaatverandering vergroot de gevaren van de zon en dat door ons eigen toedoen. We hebben haar heel hard nodig maar ze was nog nooit zo gevaarlijk. Misschien worden we gestraft voor onze eigen technologische arrogantie.
- We krijgen 10 000 keer meer zonnewarmte dan dat we kunnen opvangen, toch is het technisch onhaalbaar om zonnepanelen te ontwikkelen die de energie van kernfusie benaderen.
- De zon is bepalend bij koolstofdatering in de archeologie.
- Nog nooit kwam iets van menselijke makelij dicht bij de zon dan de NASA Parker zonnsonde om onder andere onderzoek te doen naar de zonnewinden.

Wij hoeven geen goden te verzinnen om het heelal uit te leggen, we kunnen ze vervangen door de echte, de zon.

Oh ja, in mijn hart wonen enkele schatten van mensen. Al is daar niet veel verloop, zij zijn mijn zonnen, ik kan me in elk seizoen aan hen warmen.

OLIVER VAN DAMME

Van Damme

NAAM

Oliver

VOORNAAM

M

GESLACHT

54

LEEFTIJD

46

SCHOENMAAT

Schaarbeek

GEMEENTE

geboren in Aalst, België.

opgegroeid in Brussel-Stad

sinds dag één.

land van oorsprong

Nederlands

taal van het interview

4 februari 2025

datum

WAT WAS JE GEWORDEN INDIEN LEERKRACHT WORDEN GEEN OPTIE WAS, OLIVER?

Ik wilde eigenlijk antropoloog worden indien leerkracht CVO in Ten Noey geen optie was en onder invloed van mijn studies heb ik gedurende drie à vier jaar vaak lange periodes in het Midden-Oosten doorgebracht, meer bepaald in Syrië maar ook in Gaza. Om dan via een vriendin uiteindelijk te belanden in Brazilië. Een land waar ik mijn hart aan heb verloren. Mijn hart heb ik eveneens verloren aan de Amazonecultuur en de volkeren die in de bossen leven. Vandaar dat ik al jaren een stulpje heb aan een riviertje, ergens tussen Rio De Janeiro en São Paulo. Een simpel leven zonder elektriciteit, waar ik leef van wat ik plant. Daar lukt het mij om zelfbedruipend te zijn. Mijn kinderen zijn daar geboren en getogen. Ik stond dagelijks op om vier uur 's ochtends om te mediteren en aan yoga te doen. Ik leun eigenlijk heel fel aan bij de Indische spiritualiteit. Maar het is moeilijk om te leven van

antropologie. Ik ben een beetje een cultuurfilosoof, dus tegen mijn veertigste leek het me een goed idee te werken met nieuwkomers.

BESTAAT ER ZOIETS ALS EEN MOEILIJKE STUDENT EN WAT DOE JE ALS IEMAND MOEILIK DOET?

Die bestaat zeker. En die heb je in twee soorten. Er is die soort die *moet* komen van instanties als Actiris of het OCMW. Vaak hebben die mensen geen interesse en zijn ze moeilijk te motiveren. De tweede soort is de antipathieke soort, zeg maar de rotte appels. Gelukkig kom ik die weinig tegen. Maar ze kunnen de klassfeer behoorlijk verzuren en kapot maken. Maar dan is er eigenlijk ook nog een derde soort en dat is de soort héél traag lerenden. Traag lerenden zijn mijn doelgroep, maar sommigen stuur ik noodgedwongen naar basiseducatie.

WAT ZIJN DE VERSCHILLEN TUSSEN ONS ONDERWIJS EN DAT VAN JOUW TWEDE LAND, BRAZILIË?

De verschillen zijn groot. De publieke scholen in België zijn goed, maar in Brazilië zijn dat vuilbakken waar mensen niet in kunnen doorgroeien. Zo zijn er problemen met geweld van leerlingen naar leerkrachten toe. Er wordt dan met stoelen gegooid bijvoorbeeld. Leerkrachten zijn onderbetaald en dan zijn er ook vele tienerzwangerschappen. De privéscholen daarentegen zijn veel beter en die zijn te vergelijken met de Belgische publieke scholen. En die zijn talrijk aanwezig, maar héél duur en dus enkel toegankelijk voor de elite. De federale universiteiten zijn de beste, maar moeilijk om binnen te geraken en enkel studenten uit privéscholen vinden toegang. Dagscholen vind je weinig. Je vindt vooral ochtend- en avondscholen. Het voordeel daarvan is natuurlijk dat je in de namiddag kan gaan werken als je dat wil.

IETS HELEMAAL ANDERS: JE HEBT DEZELFDE FAMILIENAAM ALS DE ACTEUR JEAN-CLAUDE VAN DAMME.

Het grappige is dat hij Van Damme als artiestennaam heeft gekozen, terwijl het in mijn geval gaat over mijn officiële familienaam. Die naam kent zijn oorsprong in de Middeleeuwen en verwijst naar de Brugse haven genaamd Damme. Een typische vluchtelingennaam, gecreëerd onder het bewind van Napoleon. Hij was diegene die familienamen introduceerde en eenvoudige boeren zonder naam kregen er eentje mét het voorzetsel "van", om aan te tonen van welke plek men was gevlucht.

TEKST EN FOTOBEWERKING
© ZIGGY VENDEMIA

OP DE STOEP

TEKST + CARTOON: © RODRIGO BURGOS ZAUTZIK
WWW.RODRIGOZ.COM

15
DE
SCHAKEL
2025
M A A
A P R

- Oorlogen die nooit eindigen, natuurrampen, de klimaatsverandering, extreemrechtse regeringen en economische crisissen: het jaar begint nog maar en het ziet er niet goed uit...
- We moeten optimist blijven, waarschijnlijk hebben we de bodem bereikt en kan het nu alleen beter gaan!
- Ah ja natuurlijk! Maar ik wacht toch liever even af tot morgen tot ik zeker ben dat we eindelijk eerste staan in de Pro League.

VROUWXLENTE PRINTEMPS DES FXMMES

MAART
2025

brusselse
gemeenschaps
centra
22

WORKSHOPS | THEATER | CONCERT

LEZING | FILM | DEBAT | PLEZIER

Vier de Vrouwxlente in de
gemeenschapscentra. Ontdek alle
activiteiten op vrouwenlente.brussels.

Illustratie: Grafik

 [vrouwenlente
printempsdesfemmes](https://www.facebook.com/vrouwenlenteprintempsdesfemmes)

scan me

MAART

Maandag 3 tot vrijdag 7 maart
Kinderspeelweken Krokusvakantie:
"Pimp je eigen kamer" (6-7j) + (8-9j)

Zondag 16 maart
Leesclub Femma Royale: "De
hemel is altijd paars" van sholeh
Rezazadeh, in Bib Joske

Dinsdag 18 maart
Volkskeuken - Iftar

Zaterdag 22 maart
Fietsuitstap

Woensdag 12 + 19 + 26 maart
Slam workshops

Vrijdag 28 maart
Open Mic in Passa Porta

Zaterdag 29 en zondag 30 maart
Zangworkshop met Gabriella Aiello

APRIL

Woensdag 2 april
Paaseierendag in het
Liedekerkepark

Maandag 14 tot vrijdag 18 april
Kinderspeelweken Paasvakantie:
"Natuurvriendjes" en "Op treinreis
door tijd en ruimte"

Dinsdag 22 april
Volkskeuken

Woensdag 23 april
Buitenspeeldag

Donderdag 24 april
Fietsuitstap

Vrijdag 25 april
Tentoonstelling Kilim weven

VASTE ACTIVITEITEN IN TEN NOEY

MA

Lessen Nederlands
Welzijn en sportatelier
Forró (Braziliaanse koppeldans)
Mixed Media
Club Joske
Yoga voor vrouwen
FC Josée
Weven op getouw

DI

Lessen Nederlands
Naaiatelier Femma
Teatro

WO

Lijndans
Oriëntaalse dans
Alfabetisering Frans

DO

Lessen Nederlands
Free Style Lab
Koken en Crea
Spektakel op maat

VR

Alfabetisering Frans

ZA

Discover yoga met Isabelle
(tweewekelijks).

ZO

Koerdische taallessen
Taallessen voor kinderen

COLOFON

ONTHAALBALIE

Aan het onthaal van Ten Noey kan je terecht voor allerlei informatie over cursussen, cultuur, wonen en werken in Brussel. Openingsuren: Maandag tot donderdag van 09.00 tot 19.00 uur Vrijdag van van 09.00 tot 18.00 uur

ADRESSEN

JEUCDCENTRUM AXIMAX

J.W. Wilsonstraat 19
1000 Brussel
Tel. 02 280 45 56

BIB JOSKE

Grensstraat 2
1210 Sint-Joost-ten-Node
02 201 00 97

KINDERDAGVERBLIJF

JOOST-E-FIEN

Braemtstraat 47
1210 Sint-Joost-ten-Node
0485 147 071

KINDERDAGVERBLIJF

HET MADELIEFJE

de Liedekerkestraat 65
1210 Sint-Joost-ten-Node
02 217 70 19

GEMEENSCHAPSCENTRUM

TEN NOEY VZW

Gemeentestraat 25,
1210 Sint Joost ten Node
02 217 08 82
tennoey@vgc.be
www.tennoey.be

PRIVACY

Ten Noey respecteert je privacy. Je contactgegevens gebruiken we uitsluitend om je 'De Schakel' toe te zenden en je op de hoogte te houden van eigen activiteiten van Gemeenschapscentrum Ten Noey en aanverwante organisaties in de Vlaamse gemeenschap te Brussel. Je kan op elk moment een adreswijziging doorgeven of aangeven dat je onze informatie niet langer wilt ontvangen via tennoey@vgc.be of GC Ten Noey, Gemeentestraat 25, 1210 Sint-Joost-ten-Node. Voor meer informatie over je overige rechten conform de privacywetgeving, raadpleeg www.tennoey.be/uw-privacy

WERKTEN MEE

AAN DIT NUMMER

Kaatje Van Hemelrijck, Ziggy Vendemmia, Pol Vervaeke, Rodrigo Burgos Zautzik, Lieselotte Vervoort, Jos Laporte, Simon Vandersmissen, Ankelien Kindekens, Mohamad Munem, Els Dittrich, Amin Taghizade, Hazel Corthouts.

ZETWERK

www.demaanstekelij.be
V.U. Patrick Moyersoan
(Gemeentestraat 25 – 1210 SJTN)
Gemeenschapscentrum Ten Noey vzw
0448.851.563 RPR Brussel

IINZENDINGEN VOOR HET

**VOLGENDE NUMMER WORDEN
VERWACHT OP 5 APRIL 2025
INZENDINGEN DIE ONS NA DEZE
DATUM BEREIKEN, KUNNEN WIJ
NIET MEER PUBLICEREN. DANK
VOOR JE BEGRIP.**

MEER INFO!

BEZORG ONS JE MAILADRES VIA [TENNOEY@VGC.BE](mailto:tennoey@vgc.be) EN ONTVANG INFORMATIE
OVER ONZE ACTIVITEITEN VIA MAIL OF VIND TEN NOEY LEUK OP FACEBOOK!